

Wyzwania i szanse dla samorządów gminnych i wojewódzkich

Uwarunkowania ustawy z 1 lipca 2011r. o zmianie
ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i
innych ustaw

Skróty

- **UoU(1996)** – Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach
- **UoO(2001)** – Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach
- **UoZ(2011)** – Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw

Podstawowe wyzwania dla gmin

- *UoU(1996) art. 3b ust. 1* – „Gminy są obowiązane osiągnąć **do dnia 31 grudnia 2020 r.**: poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w wysokości co najmniej **50%** wagowo; poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w wysokości co najmniej **70%** wagowo.”
- *UoU(1996) art. 3c ust. 1* – „Gminy są obowiązane ograniczyć masę odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania: **do dnia 16 lipca 2013 r.** – do nie więcej niż **50%** wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, **do dnia 16 lipca 2020 r.** – do nie więcej niż **35%** wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania – w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.”

Wybrane środki działania

UoU(1996) art. 3 ust. 2 pkt. 2a, 5 i 6

- zapewnianie budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych,
- ustanawianie selektywnego zbierania odpadów komunalnych obejmującego co najmniej następujące frakcje odpadów: papieru, metalu, tworzywa sztucznego, szkła i opakowań wielomateriałowych oraz odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w tym odpadów opakowaniowych ulegających biodegradacji,
- tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy, w tym wskazywanie miejsca, w których mogą być prowadzone zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych.

Definicja regionalnej instalacji

art. 3 ust. 3 pkt. 15c UoO(2001): „Ilekroć w ustawie jest mowa o regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych – rozumie się przez to zakład zagospodarowania odpadów o mocy przerobowej wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego przez co najmniej 120 tys. mieszkańców, spełniający wymagania najlepszej dostępnej techniki lub technologii, o której mowa w art. 143 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska oraz zapewniający termiczne przekształcanie odpadów **lub**:

- a) mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielanie ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku,
- b) przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzanie z nich produktu o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniającego wymagania określone w przepisach odrębnych,
- c) składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych o pojemności pozwalającej na przyjmowanie przez okres nie krótszy niż 15 lat odpadów w ilości nie mniejszej niż powstająca w instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.”

Nadrzędna rola WPGO

- Najistotniejszy zakres WPGO (*art. 14 ust. 8 UoO(2001)*)
„Wojewódzkie plany gospodarki odpadami zawierają także:
 - 1) określenie regionów gospodarki odpadami komunalnymi, wraz ze wskazaniem gmin wchodzących w skład regionu;
 - 2) wykaz regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych w poszczególnych regionach gospodarki odpadami komunalnymi oraz instalacji przewidzianych do zastępczej obsługi tych regionów, do czasu uruchomienia regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, w przypadku gdy znajdująca się w nich instalacja uległa awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn;
 - 3) plan zamykania regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych niespełniających wymagań ochrony środowiska, których modernizacja nie jest możliwa z przyczyn technicznych lub nie jest uzasadniona z przyczyn ekonomicznych.”

Nadrzędna rola WPGO – hermetyczne regiony

- „Zakazuje się zbierania oraz przetwarzania:
 - 1) zmieszanych odpadów komunalnych,
 - 2) odpadów zielonych,
 - 3) pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania– poza regionem gospodarki odpadami komunalnymi, na którym zostały wytworzone.” – *art. 9 ust. 6 UoO(2001)*
- „Zakazuje się przywozu na obszar regionu gospodarki odpadami komunalnymi odpadów, o których mowa w ust. 6, wytworzonych poza obszarem tego regionu.” – *art. 9 ust. 7 UoO(2001)*

Nadrzędna rola WPGO

- Przedsiębiorca lub gminna jednostka organizacyjna, którzy nie przekazują odebranych od właścicieli nieruchomości zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania do regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych – podlegają karze pieniężnej w wysokości od 500 zł do 2 000 zł za pierwszy ujawniony przypadek. – *art. 9x ust. 1 pkt. 3 oraz art. 9y ust. 1 pkt. 3 UoU(1996)*
- Drugi stwierdzony przypadek jest podstawą do wykreślenia z rejestru działalności regulowanej – czyli zakazania działalności. – *art. 9j ust. 2 pkt. 4 UoU(1996), art. 9k pkt. 2)*
- „Rada gminy jest obowiązana dostosować regulamin do wojewódzkiego planu gospodarki odpadami w terminie 6 miesięcy od dnia uchwalenia tego planu.” – *art. 4 ust. 3 UoU(1996)*

Przeznaczenie regionalnych instalacji

- W świetle przedstawionych definicji regionalne instalacje mają służyć do zagospodarowania:
 - zmieszanych odpadów komunalnych,
 - odpadów zielonych,
 - pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowaniai zgodnie z przepisami wyłącznie w instalacjach regionalnych będzie możliwe zagospodarowywanie tych kategorii odpadów.
- Pozostałe kategorie odpadów pochodzących z selektywnej zbiórki u źródła można zagospodarować w innych instalacjach.
- W świetle celów unijnej polityki w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi oraz przedstawionych nowych definicji prawa polskiego budowa nowych regionalnych instalacji będzie raczej stratą pieniędzy publicznych (z wyjątkiem kompostowni odpadów zielonych i w bardzo ograniczonym zakresie spalarni), ponieważ instalacje te w bardzo małym stopniu realizują zasadę 3R (reduce, reuse, recycle).
- Ponadto brak zasad finansowych w zakresie odpłatności za unieszkodliwianie odpadów przy jednoczesnym obowiązku przyjmowania odpadów do unieszkodliwiania (*art. 91 ust. 1 UoU(1996)*) wystawia właściciela regionalnej instalacji na zbyt wielkie ryzyko finansowe w przypadku konkurencji lub w przypadku jej braku naraża klientów regionalnej instalacji na praktyki monopolistyczne.

Wyzwania dla województw

- Stworzenie projektu wykonalnego WPGO przed etapem opiniowania
 - uchwalenie do 1 lipca 2012r., 4 miesiące opiniowanie projektu;
 - ustalenie granic regionów (w tym regionów międzywojewódzkich);
 - zaplanowanie działających instalacji regionalnych i zastępczych zdolnych do obsługi regionów;
 - zaplanowanie zamykania instalacji niespełniających wymogów ochrony środowiska;
 - pogodzenie sprzecznych interesów lokalnych.
- Stworzenie możliwości wzmocnienia regulaminów utrzymania czystości i porządku w gminach pod kątem segregacji odpadów u źródła
 - „Regulamin określa szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy dotyczące innych wymagań wynikających z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami” (*art. 4 ust. 2 pkt 5 UoU(1996)*)

Selektywna zbiórka u źródła

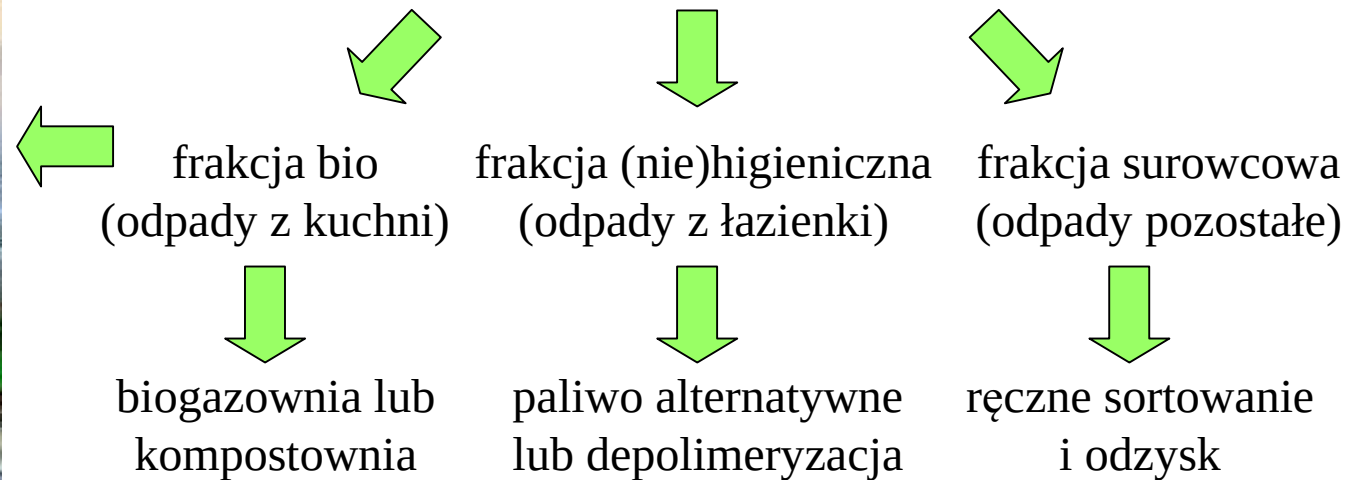
Selektywna zbiórka musi zapewnić szybkie osiągnięcie wymogu redukcji składowania odpadów ulegających biodegradacji, a w perspektywie również wymogu odzysku surowców wtórnych.

przydomowe kompostowniki

dyscyplina społeczna !!!

SYSTEM 3-WORKOWY

Konferencja ZMP „Gospodarka odpadami po zmianach ustaw” – Poznań, 23 listopada 2011 r.

Dyscyplina społeczna segregacji

- Bodźce ekonomiczne – *art. 6k ust. 3 UoU(1996)* pozwala różnicować wysokość opłat w zależności od stopnia segregacji.
- Intensywna i rzeczowa kampania informacyjna – ludzie muszą nie tylko wiedzieć co mają robić, ale też rozumieć, po co to robić.
- Kontrola społeczna – uczciwy sąsiad najlepiej zmotywuje do zapłacenia i segregacji.
- Twarda egzekucja zasad zapisanych w regulaminie:
 - 3 inches
 - przezroczyste worki
 - zgniatanie opakowań – nie woźmy powietrza!!!
 - nalepki-ostrzeżenia
 - kategoryzowanie odpadów jako zmieszanych za najdrobniejsze uchybienia (i obciążanie finansowe jak za zmieszane)
- W wysokiej i średniej zabudowie sieć minisortowni osiedlowych jako opcja i potencjalny gwarant sukcesu

Podsumowanie

- Miarą sukcesu lokalnej gospodarki odpadami po reformie będzie lokalne osiągnięcie poziomów odzysku surowców wtórnych i redukcja składowania odpadów ulegających biodegradacji, a nie fakt działania regionalnych instalacji, które z wyjątkiem kompostowni nie dadzą w tym zakresie pożądanych efektów.
- Regionalne instalacje są potrzebne nie jako cel reformy, ale jako przejściowy sposób radzenia sobie z odpadami zmieszanymi, których produkujemy za dużo.
- Tylko selektywna gospodarka odpadami ze szczególnym uwzględnieniem segregacji u źródła wszystkich odpadów ulegających biodegradacji (a nie tylko zielonych) pozwoli osiągnąć wymagane dyrektywami unijnymi oraz prawem polskim wymogi.
- W dziedzinie odpadów komunalnych poprzez dobrą organizację systemu osiągnąć można więcej, niż przez wielomilionowe, czy nawet miliardowe inwestycje.

Dziękuję za uwagę

dr Marek Goleń
adiunkt

Katedra Ekonomiki i Finansów Samorządu Terytorialnego
Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
ul. Madalińskiego, pok. 307, 309
tel.: +48 22 564 93 02
<http://www.sgh.waw.pl/keifst/>
mobile: +48 505 811 303
e-mail: marek.golen@sgh.waw.pl